

2.4 Nederland voor de oorlog

Informatieboek bladzijden 44 tot en met 47

A Een verzuilde samenleving

1 Lees de tekst.

a Confessionelen hadden tijdens het interbellum de absolute meerderheid. Leg uit wat dit betekent.

Dit houdt in dat zij meer dan de helft van het aantal zetels in het parlement hadden.

b Konden de confessionelen zaken die strijdig waren met het christelijk geloof verbieden? Leg je antwoord uit.

Bijvoorbeeld: Ja, omdat zij de meerderheid hadden in het parlement. Ze konden, zonder medewerking van de andere partijen wetgeving maken.

c Geef een verklaring voor het feit dat de confessionelen het hele interbellum de absolute meerderheid hadden. Gebruik in je antwoord het begrip **verzuiling**.

Bijvoorbeeld: De meeste Nederlanders waren christelijk. Door de verzuiling stemden mensen op de partij die bij hun levensovertuiging paste. De veranderingen bij verkiezingen waren daardoor niet zo groot.

d Stelling: *De confessionelen vormden geen eenheid.* Ben je het met de stelling eens? Geef een argument.

Bijvoorbeeld: Ja, de confessionelen waren verdeeld in katholieken en protestanten.

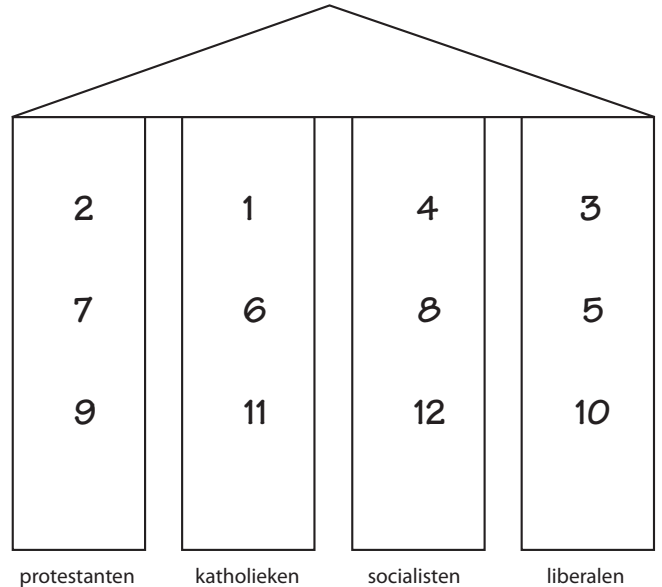
2 Gebruik de tekst en *Het verhaal van de verzuilde radio* en bekijk bron 10.

Hieronder staat een aantal organisaties. Zet de nummers in de juiste zuil. Gebruik je voorkennis.

- 1 St. Jozefschool
- 2 School met den Bijbel
- 3 Thorbeckeschool
- 4 Troelstraschool (zie paragraaf 1.5)
- 5 AVRO

Geschiedeniswerkplaats 3 havo antwoorden werkboek H2 © Noordhoff Uitgevers bv

- 6 KRO
- 7 NCRV
- 8 VARA
- 9 Nederlandse Christelijke Werkgevers
- 10 Vereniging Nederlandse Ondernemers
- 11 R.K. Twentsche Fabrieksarbeidersbond
- 12 Nederlands Verbond van Vakverenigingen

B De crisistijd

3 Lees de tekst.

a In de periode 1929-1936 steeg het aantal uitkeringen sterk. Verklaar dit.

Er was sprake van een langdurige economische crisis.

b Leg uit waarom de regering het belangrijk vond dat alle werklozen gingen **stempelen**.

Zo probeerde de overheid te voorkomen dat werklozen zwartwerkten.

c Leg uit wat de **aanpassingspolitiek** inhield.

Dit was een politiek om de overheidsuitgaven aan te passen aan dalende inkomsten door bezuinigingen.

d Was de aanpassingspolitiek van **minister-president Colijn** volgens jou verstandig? Leg je antwoord uit.

Nee, daardoor duurde de crisis in Nederland langer dan in de ons omringende landen.

V

4 Gebruik de tekst en bron 10.

In deze opdracht beoordeel je informatie kritisch. Zie vaardigheid 4.

Bron 10 Stuurman Colijn in 1936

- a Welke mening heeft de tekenaar van deze prent over Colijn?
 Hij vindt dat Colijn stuurman is en Nederland op de juiste koers houdt.
- b Leg uit of deze tekenaar alleen stond met zijn mening. Onderbouw je antwoord met een voorbeeld.
 Nee, want veel mensen stemden op Colijn.
- c Ben jij het eens met de tekenaar? Leg je antwoord uit.
 Bijvoorbeeld: Ja, Colijn was de stuurman, hij gaf duidelijk leiding aan het land in een tijd van crisis.
- d Stelling: Door het optreden van Colijn trok de NSB van Mussert nooit grote aantallen kiezers. Leg uit of je het met de stelling eens bent.
 Bijvoorbeeld: Mee eens, omdat Colijn al een krachtige leider was. Daarom stemden niet veel kiezers op de NSB van Mussert.

Afsluiten

V

5 Lees de tekst en bekijk bron 11.

In deze opdracht haal je informatie uit bronnen en trek je conclusies. Zie vaardigheden 3 en 14.

Bron 11 Aantallen leden van de NSB

Jaar	Aantal leden NSB
1935	33 000
1937	48 000
1940	32 000

Chris van der Heijden, *Grijs verleden*, 2008

- a Leg het verband uit tussen het aantal leden van de NSB en de economische situatie.
 Toen de crisis het ergst was, groeide de NSB het hardst.
- b Leg uit welke invloed de verzuiling in Nederland heeft gehad op het ledenaantal van de NSB.
 Velen voelden zich veilig in hun zuil en stemden niet op de NSB.
- c Noem nog twee andere oorzaken voor de kleine aanhang van de NSB.
 1 Nederland had vrijwel niet geleden tijdens de Eerste Wereldoorlog.
 2 Er was geen woede over de afloop van Eerste Wereldoorlog.

6 Zoek verder.

De Nederlandse regering nam een aantal maatregelen tegen de crisis. Een van die maatregelen was de werkverschaffing. Zoek op internet informatie over de werkverschaffing en schrijf een artikel van ongeveer 300 woorden waarin je een standpunt inneemt over de werkverschaffing. Was het een goede maatregel of niet?